

צ'יינה אקספרס: "הסינים עברו את האמריקאים בהיקף ההשקעות בישראל"

בנקאי ההשקעות אדי קוקרמן עסק בגיוסי הון בשוק האירופי המנומנם, עד שגילה את הכיון החדש: "בשנתיים האחרונות הסינים עברו את האמריקאים בהיקף ההשקעות בישראל. הם חושבים היום במונחים אחרים. ופרופ' טרכטנברג מודה: "הדוח מוסמס, כלום לא קרה"

הדר חורש | 19:23 | 11/10/14

בנקאי ההשקעות אדי קוקרמן פותח את השיחה בהצהרה מפתיעה: "בשנתיים האחרונות עברו הסינים את האמריקאים בהיקף ההשקעות בישראל".

ההערכה הזו אינה מגובה עדיין בנתונים מדויקים, ואולי אפילו מוגזמת. אבל היא אינה רחוקה מהמציאות. עסקאות ענק כמו ההשקעה של כימצ'יינה בחברת מכתשים-אגן, העסקה שטרם נסגרה סופית לרכישת תנובה, הניסיון לרכוש את השליטה בכלל ביטוח ורכישת השליטה בחברה הישראלית למחצה ווייבר - נוסף למעורבות הסינית בפרויקטים גדולים של תשתיות - מצביעים על העניין הגובר של חברות סיניות במשק הישראלי ועל ההזדמנויות העסקיות הגדולות הכרוכות בהן.

קוקרמן עלה לישראל מצרפת בתחילת שנות ה-90 והקים בנק קטן שעסק בגיוסי הון באירופה. כבן למשפחת בנקאים (אביו היה מנהל עסקיה של משפחת רוטשילד), התמקד קוקרמן בגיוס הון פרטי אירופי להשקעות בחברות ישראליות. בין היתר, ניסה לקדם הנפקות של חברות ישראליות בבורסה הצרפתית.

שמים לב לישראל. אדי קוקרמן. צילום: רענן כהן

האוריינטציה הברורה של שוק ההון וההייטק בישראל לכיוון ארה"ב לא תרמה לצמיחת עסקיו

של קוקרמן, הנחשב לבנקאי הגון ומוכר היטב בקהילה הפיננסית, אבל לא לדמות מרכזית. חברות ישראליות מעדיפות לעבוד עם בנקאים שיכולים להביא אותן בסוף הדרך לוול סטריט או לשותפות עם אחת מחברות הענק בארה"ב.

ראוי לציין שחוסר העניין הדדי. גם הקהילה הפיננסית האירופית מגלה עניין מוגבל בשוק הישראלי. "הכסף שמגיע לכאן מצרפת, כמעט כולו של יהודים צרפתיים", אומר קוקרמן, "יש לי היכרות רחבה עם הקהילה העסקית שם, ועכשיו, בגלל גל האנטישמיות בצרפת ובאירופה בכלל, יש עניין גובר, אבל רק של יהודים". לפני שנתיים החל קוקרמן לזהות את הכיוון החדש. "בכנס שערכנו לפני שלוש שנים בצרפת הכרתי את רוני צ'ן. צ'ן הוא אחד האנשים העשירים בסין ואולי העשיר ביותר. הוא שולט בחברת הנדל"ן ההונג קונגית האנג'לו. הוא אמר לי, 'חשבתי שהישראלים חכמים. אם זה היה נכון, הם היו עושים יותר עסקים עם סין'. למחרת פגשתי אותו שוב ואמרתי לו שהוא צודק. הצעתי שנעשה את זה יחד".

השניים הכריזו על הקמת קרן לעידוד השקעות מסין בחברות ישראליות. "איר שמיר היה מנהל ושותף בקרן, עד שהחליט להצטרף למפלגת ישראל ביתנו", מספר קוקרמן. "ערכנו מפגשים עם משקיעים מובילים וארגנו ביקור של 60 מיליארדרים סינים בישראל". צ'ן ישתתף בכנס המשקיעים הבינלאומי שיקיים בנק ההשקעות של קוקרמן בתל אביב ב-27 בחודש, שבו ישתתפו מנהלי חברות ומשקיעים מחו"ל ומישראל.

מה בדיוק מחפשים הסינים בישראל?

התחושה היא שיש להם עודף כסף והם קונים ללא אבחנה. "הם רוצים לשפר את כושר התחרות של התעשייה שלהם באמצעות טכנולוגיות מובילות. נפגשתי עם המנכ"ל של חברת המחשבים הגדולה לנובו, שרכשה את עסקי המחשבים הביתיים של יבמ. הוא אמר לי שאם המתחרה הגדולה ביותר שלו, hp האמריקאית, ביצעה השקעות בשישה מיליארד דולר בישראל, סימן שהם רואים בטכנולוגיה הישראלית מנוף מאוד חשוב לטכנולוגיה שלהם, ולכן גם הוא חייב להיות נוכח כאן".

יש חשדנות גדולה בישראל ובעולם כולו כלפי המשקיעים הסינים. האמריקאים חוששים לרכוש מהם מחשבים, מחשש לוורוסים, בישראל תוהים למה חברה ממשלתית סינית רכשת את תנובה.

"היו בעבר טענות, שאולי היו אז מוצדקות, שהסינים רוכשים טכנולוגיות במערב כדי להביא אותן לסין. היום הסינים חושבים במונחים אחרים, גלובליים. הם לא חושבים איך לקחת אליהם טכנולוגיות שפיתחו אחרים. הם רוצים להרוויח באמצעות פיתוח חברות. הם מציעים לחברות שהם קונים את המפתחות לשוק הסיני הצומח, וזהו אינטרס משותף של כל הצדדים. זו גם המטרה בעסקת למינה - לפתוח בפני החברה הישראלית את השוק הסיני, ובכך להביא לצמיחתה".

לא באים רק לעשות סיבוב וללכת. תנובה. צילום: יגאל לוי

ומה לגבי תנובה? אין לה עודפי כושר ייצור והיא לא זקוקה לשוק הסיני.
"לא הייתי מעורב בעסקה, אבל גם כאן לא מדובר לדעתי בשום מחטף. הסינים הבינו שהטכנולוגיות של תנובה מתאימות לפיתוח התעשייה שלהם ולשווקים הבינלאומיים שאליהם הם רוצים להגיע. מדברים על זה שביריטפוד, החברה שעומדת לרכוש את תנובה, היא גוף זר, אבל גם אייפקס היא קרן זרה, קרן בריטית. אייפקס רכשו את תנובה כדי לעשות סיבוב ולמכור אותה ברווח. ביריטפוד אינה נוהגת כך. היא מעוניינת להישאר בתנובה ולהיות שותפה לטווח ארוך".

איך נראית ישראל בעיני הסינים, בהשוואה למדינות אחרות?
"הם רואים בה הרבה פוטנציאל. יש אצלנו רעב להשקעות. האמריקאים פחות מעוניינים, כי יש להם מקורות ההון שלהם, והמצב הכלכלי באירופה אינו מעודד. הסינים פעילים מאוד גם בהשקעות באפריקה ובמדינות מתפתחות, אבל אלה השקעות מסוג אחר. כאן יש להם הזדמנות להשקיע בטכנולוגיות מערביות עם פוטנציאל צמיחה בינלאומי".

מי הם המשקיעים הגדולים בקרן שלכם?
"בימים אלה סגרנו גיוס של 100 מיליון דולר, שמתוכם הושקעו 75 מיליון דולר על ידי צ'ינה אברברייט, שזוהי חברת ההון הפרטי הגדולה בסין. בבעלות החברה נמצא גם מפעל המשקאות הקלים הכי גדול במדינה. זו חברה ענקית. כשהקרן תגיע למלא היקפה, הם יהיו כ-30% מהון הקרן".

הקרן תשקיע רק בחברות ישראליות?
"המטרה היא להשקיע בחברות ישראליות ובחברות הקשורות לישראל. כלומר, יש חברות ישראליות רבות שמסיבות כלשהן רשומות בחו"ל. חברת למינה, למשל, רשומה בשווייץ, למרות שזו חברה ישראלית".

אתה אומר שהסינים מעוניינים בטכנולוגיה ישראלית. אבל ראינו שהם מתעניינים גם ברכישת חברת ביטוח.
"באמת התפלאתי כששמעתי שמשקיעים סינים מעוניינים בכלל ביטוח. אני לא יודע מה היו הסיבות ליוזמה הזו, אבל עובדה שבסופו של דבר היא לא יצאה לפועל".

אתה רואה חברות סיניות שמשתתפות בתוכנית הפרטה שאושרה השבוע?
"אני לא יודע איזה חברות מתכוונות להפריט וכיצד. על פי מה ששמעתי, חלק גדול מהתוכנית אינו צפוי לצאת לפועל בטווח הקצר. אני לא רואה הפרטה של חברת החשמל וגם לא של התעשייה האווירית".

אני מניח שיהיו מגבלות לגבי הפרטה של חברות ביטחוניות, אבל הסינים מתעניינים גם בחברות עם טכנולוגיות שעשויות להיות קשורות לביטחון".

טרכטנברג גאה בתוצר, לא ביישום

פרופ' טרכטנברג מסכם בהרצאה במלאת שלוש שנים למחאה החברתית, שנשא ב"מרכז להעצמת האזרח" - עמותה הפועלת בתחומי הממשל והאזרחות - ערך השבוע פרופ' מנואל טרכטנברג סיכום ביניים כן וכאוב: הוא מלא התפעלות מהיקף המחאה ומהשפעתה על החיים הציבוריים, אבל מודה שיעקר ההמלצות שהגישה הוועדה שבראשה עמד, לא יושמו.

טרכטנברג עדיין גאה מאוד בדוח שהגיש. "זה היה אתגר עצום, לתרגם את רוח המחאה לקווי מדיניות שקובעי ההחלטות יכולים להבין", הוא אומר. "הפקידות הבכירה הזדהתה עם רוח הדוח, והוא הפך למדריך ולמורה נבוכים לביצוע המדיניות החברתית והכלכלית".

אבל טרכטנברג שותף גם לתחושת האכזבה, שכן הדרישה העיקרית של המחאה הייתה הפחתת יוקר המחיה, ובעיקר מחירי הדיור. "התחושה הגורפת היא שדבר לא קרה ושהדוח מוסמס", הוא מודה בעצב. שתי הממשלות שנדרשו להתמודד עם הבעיה נחלו כישלון חרוץ, ואין באופק סימנים לשיפור בתחומים אלה.

מאוכזב מדרך היישום. מנאל טרכטנברג צילום: קובי קנטור

כישלון נוסף שעליו מצביע טרכטנברג הוא ההתמודדות עם תקציב הביטחון. טרכטנברג המליץ לקבוע מתווה רב-שנתי להקטנת חלקה של ההוצאה הצבאית בתקציב ולהגדלת התקציבים האזרחיים. הממשלה הקימה אומנם ועדה בראשות יוחנן לוקר לבחינת הסוגיה, אך זו הצליחה להתכנס לראשונה רק במאי השנה.

"הייתי מצפה שנוכח הגידול בהוצאה הביטחונית, כתוצאה ממבצע צוק איתן, יבקשו מהוועדה להאיץ את דיוניה ולהיות מעורבת בהיערכות התקציבית. אבל ההחלטות התקבלו במאבק הרגיל בין האוצר למשרד הביטחון, ואנחנו יודעים מי תמיד מנצח בקרב הזה".

טרכטנברג עורך ניתוח פוסט-מורטום מבריק ורחב אופקים של הכישלון: "מחירי הדירות הם הבעיה הקשה ביותר, וכדי לפתור אותה צריך לפרק את הגופים היוצרים את החסמים. לא המלצנו על כך, כי לא רצינו להגיש הצעות שקשה מאוד ליישמן".

"בעיית אי השוויון היא תופעה עולמית מתרחבת, שטרם נמצאה לה תרופה בשום מקום", הוא אומר, "יישום חלק מההמלצות כרוך בהליכי חקיקה שאורכים זמן, ובעתיד ניתן יהיה לראות שיפור, כמו בתחום המאבק במונופולים. הפיצול הגדול בחברה הישראלית מקשה על גיבוש תמיכה רחבה במהלכים חברתיים. כך למשל, החרדים, המיעוטים האתניים ומרבית השכבות החלשות בחברה לא היו שותפים למחאה של קיץ 2011 .

והחשוב מכולם, ראש הממשלה, טרוד בענייני חוץ וביטחון ואינו פנוי להוביל מהלכים גדולים לשינוי חברתי. הוא מעביר את הנושאים החברתיים-כלכליים למיקור חוץ לשר האוצר, שמצדו עסוק אך ורק בשמירה על התקציב".

במכנסי חאקי, חולצה ורודה וגזרה משופרת, טרכטנברג נראה סלחני ואופטימי, אף על פי שהמציאות טפחה על פניו. בניסיון לשאוב עידוד, הוא נושא את עיניו אל מעבר לים ומספר כיצד עבדו ביל קלינטון וטוני בלייר על תוכניותיהם לשינוי כלכלי וחברתי, שנה וחצי לפני שהגיעו לתפקידם.

כמעט באותה נשימה הוא מגלה גם שהוא פורש מהחיים הציבוריים לצורך כתיבת "מצע רעיוני חברתי למדינת ישראל". הניסוח אינו מדויק, ואולי מסגיר. למפלגות יש מצע, למדינות יש מדיניות. המרחק בין מצע למדיניות הוא בערך המרחק בין 161 המלצות טרכטנברג למה שיצא תחת ידיהם של נתניהו ולפיד.